

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.207.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 9323 Pana Posła Pana Marka Matuszewskiego, w sprawie dyskryminacji osób niepełnosprawnych ruchowo w stopniu umiarkowanym oraz potrzeby zmian w systemie wsparcia, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej podejmuje liczne działania zmierzające do poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami. Inicjatywy legislacyjne, prowadzone na rzecz tej grupy społecznej, uwzględniają przede wszystkim fakt jej istotnego zróżnicowania pod względem potrzeb tworzących ją jednostek, związanych z koniecznością ponoszenia dodatkowych kosztów dotyczących np. leczenia czy rehabilitacji. W resorcie dokłada się wszelkich starań, by oferowane wsparcie potrzebom tym odpowiadało.

Na wstępie należy podkreślić, że projekt ustawy z dnia 27 września 2024 r. o zmianie ustawy o rencie socjalnej oraz niektórych innych ustaw¹, która wprowadziła dodatek dopełniający przysługujący osobie uprawnionej do renty socjalnej, będącej całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji, był projektem obywatelskim, za którego uchwaleniem głosowało 411 posłów, 10 było przeciw, a 7 wstrzymało się od głosu.

Kierownictwo Ministerstwa ma świadomość występowania nierówności pomiędzy osobami uprawnionymi do renty socjalnej, będącymi całkowicie niezdolnymi do pracy oraz do samodzielnej egzystencji, a osobami uprawnionymi do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz do samodzielnej egzystencji. W związku z tym przygotowano założenia projektu ustawy o dodatku dopełniającym dla osób pobierających rentę z tytułu niezdolności do pracy, skierowano też wniosek o jego wpis do Wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów. Zespół do Spraw Programowania Prac Rządu w KPRM uznał, że zagadnienie to wymaga pogłębionej analizy i zobowiązał projektodawcę do dokonania - przy udziale innych resortów - przeglądu już funkcjonujących instrumentów wsparcia kierowanych do osób z niepełnosprawnościami. W Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej trwają w tym zakresie uzgodnienia z Ministerstwem Finansów. Dalsze decyzje dotyczące wsparcia kolejnych grup osób z niepełnosprawnościami zapadną po zakończeniu przeglądu.

Jednocześnie należy wskazać, że przesłanki przyznania świadczenia w postaci renty socjalnej regulują przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej². Zgodnie z nimi, renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej i całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18. roku życia,
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, przed ukończeniem 25. roku życia, w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

¹ Dz. U. poz. 1615.

² Dz. U. z 2025 r. poz. 420.

Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. O niezdolności do pracy, jej stopniu i okresie - w celu ustalenia uprawnień do świadczeń, których przyznanie zależy od stwierdzenia niezdolności do pracy i niezdolności do samodzielnej egzystencji – orzekają lekarze orzecznicy i komisje lekarskie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tytułem do otrzymywania renty socjalnej jest zatem posiadanie orzeczenia o całkowitej niezdolności do pracy oraz – jednocześnie – powstanie naruszenia sprawności organizmu powodującego niezdolność do pracy w okresach wskazanych w art. 4 ustawy o rencie socjalnej. Posiadanie orzeczenia wydanego przez powiatowy zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności o zaliczeniu do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie rzutuje na prawo do renty socjalnej.

Wskazane przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej oznaczają, że jest to świadczenie kierowane do osób, które z powodu wcześniej powstałej niezdolności do pracy nie miały możliwości podjęcia pracy zawodowej i nabycia własnych uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy, a często nawet zdobycia jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych. Renta socjalna wynosi 100% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy ustalonej i podwyższonej zgodnie z przepisami ustawy o emeryturach i rentach. Od 1 marca br. kwota renty socjalnej wynosi 1878,91 zł. Obecnie nie są prowadzone prace, których przedmiotem byłoby zwiększenie kwoty renty socjalnej poza coroczną waloryzacją tego świadczenia.

Warto zaznaczyć, że osoby posiadające orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności mogą uzyskać wsparcie w postaci świadczenia wspierającego, o którym mowa w ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym³. Świadczenie to przysługuje osobie, która ukończyła 18 rok życia i posiada orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność oraz decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia w przedziale od 70 do 100 punktów. Wysokość świadczenia wynosi od 40% do 220% renty socjalnej, w zależności od poziomu potrzeby wsparcia, czyli liczby punktów przyznanych w decyzji wydanej przez wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności.

Wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu służą też środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), który pełni rolę narzędzia finansowania polskiego systemu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Zakres pomocy określają przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁴. Na jej podstawie osobie niepełnosprawnej – w rozumieniu ww. ustawy - mogą być finansowane w części lub całości takie zadania jak np. zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze (przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów), likwidacja barier funkcjonalnych (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych) w związku z ich indywidualnymi potrzebami wynikającymi z niepełnosprawności. W myśl art. 7 ust. 2 ww. ustawy rehabilitacja lecznicza osób z niepełnosprawnościami odbywa się na podstawie odrębnych przepisów⁵ i należy do właściwości Ministra Zdrowia.

Kierownictwo MRPiPS ma świadomości dysproporcji we wsparciu osób legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w odniesieniu do osób, które są całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji. Niemniej pomoc państwa

³ Dz. U. z 2023 r. poz. 1429.

⁴ Dz. U. z 2024 r., poz. 44 ze zm.

⁵ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. [poz. 146](#)).

winna być kierowana - w pierwszej kolejności - do osób najbardziej potrzebujących, a do nich niewątpliwie należą osoby całkowicie niezdolne do pracy i samodzielnej egzystencji.

Odnosnie zwiększenia dofinansowania do wynagrodzeń pracowników z niepełnosprawnością ze środków PFRON należy zauważyć, że ustawą z dnia 5 grudnia 2024 r. o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶ została znowelizowana ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁷. Nowelizacją zwiększone zostały kwoty dofinansowań do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych. Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych wynosi:

- 2760 zł w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności (wcześniej 2400 zł);
- 1550 zł w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (wcześniej 1350 zł);
- 575 zł w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności (wcześniej 500 zł).

Powyższe kwoty w odniesieniu do osób niepełnosprawnych, którym orzeczono chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe, całościowe zaburzenia rozwojowe lub epilepsję oraz niewidomych są powiększane w wymiarze:

- w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności o 1380 zł (wcześniej 1200 zł);
- w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności o 1035 zł (wcześniej 900 zł);
- w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności o 690 zł (wcześniej 600 zł).

Ww. zmiany weszły w życie 1 stycznia 2025 r., natomiast pracodawcy mogli wnioskować o zwiększone nowelizacją kwoty począwszy od lipca 2024 r. Poza wsparciem w tej formie pracodawca może ubiegać się o zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy pracownika niepełnosprawnego, zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy, a także o refundację kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy.

W związku z niedawną nowelizacją, na chwilę obecną nie są planowane zmiany wysokości dofinansowań do wynagrodzeń pracowników z niepełnosprawnością.

Celem pomocy udzielanej w formie miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń – określonym przez Komisję Europejską w rozporządzeniu Nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r., uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu⁸ - nie jest pełna refundacja kosztów płacy, ale zachęcenie pracodawców do zatrudniania osób z niepełnosprawnościami poprzez częściowy zwrot kosztów takiego zatrudnienia.

Obecnie realizowany jest projekt „Standaryzacja modelu zatrudnienia wspomaganego w Polsce” prowadzony w ramach działania 3.4 Nowe rozwiązania na rzecz osób

⁶ Dz.U. z 2024 r. poz. 1961.

⁷ Dz.U. z 2024 r. poz. 44 ze zm.

⁸ Dz. Urz. UE L 187 z 26.6.2014 r., str. 1.

z niepełnosprawnościami, Priorytet FERS.03 Dostępność i usługi dla osób z niepełnosprawnościami w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS), współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Partnerami w projekcie są Polska Federacja Zatrudnienia Wspomaganego i Polska Unia Zatrudnienia Wspomaganego, mające siedziby w Warszawie. Usługa zatrudnienia wspomaganego (UZW) jest metodą pracy z osobami z niepełnosprawnościami, mającą wspierać je w wejściu na otwarty rynek pracy i utrzymaniu na nim zatrudnienia. Jest to instrument nieobecny dotychczas w trwałym i ogólnodostępnym systemie instrumentów kierowanych do osób z niepełnosprawnościami. Celem projektu jest przygotowanie rozwiązań, które pozwolą wdrożyć model zatrudnienia wspomaganego jako trwałego rozwiązania wspierającego aktywność zawodową osób z niepełnosprawnościami w Polsce. Projekt ma charakter koncepcyjny. Realizację projektu testującego, który będzie wdrażał wypracowane rozwiązania dotyczące usługi zatrudnienia wspomaganego zaplanowano na 2026 r.

W kwestii dotyczącej wsparcia udzielanego w ramach programu „Samodzielność–Aktywność–Mobilność” Mobilność osób z niepełnosprawnością, na podstawie informacji przekazanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), wyjaśniam, że program ten odpowiada na istotne, specyficzne potrzeby osób, które nie mogą poruszać się bez użycia wózka inwalidzkiego i dotychczas, podczas podróżowania, musiały korzystać z pomocy innych. Celem programu jest zwiększenie ich niezależności oraz wsparcie aktywności społecznej i zawodowej poprzez umożliwienie im samodzielnego korzystania z samochodu osobowego w roli kierowcy lub pasażera, bez konieczności przesiadania się z wózka inwalidzkiego. Z udzielanego w ramach programu dofinansowania do zakupu dostosowanego pojazdu mogą skorzystać osoby z niepełnosprawnościami, które spełniają określone w nim warunki, w tym legitymują się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz nie są w stanie, w żadnej sytuacji i na żadnym dystansie, przemieszczać się bez użycia wózka inwalidzkiego oraz samodzielnie przesiąść się z wózka na siedzenie samochodu. Oznacza to, że osoba z niepełnosprawnością wjeżdża na wózek inwalidzki do samochodu i kontynuuje jazdę bez przesiadania się, także na wózek inwalidzki.

Założenia programu przyjęte przez Radę Nadzorczą PFRON są od dwóch lat w pełni realizowane. Dotychczas odbyło się 5 tur naboru wniosków. Pierwotnie zaplanowany na dwa lata, obecnie program jest realizowany bezterminowo. Termin jego zakończenia określi Rada Nadzorcza PFRON. Nie jest wykluczone, że po szczegółowej analizie jego efektów i zgłoszonych przez zainteresowane środowiska postulatów zostanie on zmodyfikowany. Ewentualne zmiany obejmujące poszerzenie grona adresatów programu mogą być rozważone nie wcześniej niż po zaspokojeniu potrzeb obecnej grupy beneficjentów. W ramach naboru (marzec 2025 r.) wpłynęło ponad 5 tys. wniosków o dofinansowanie. Fundusz przeznaczył na ich realizację 210 000 000,00 zł, co pozwoli udzielić dofinansowania ok. 1 500 beneficjentom.

Program „Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnością stanowi kolejny etap konsekwentnie realizowanego podejścia do likwidacji barier transportowych napotykanych przez osoby z niepełnosprawnościami.

Beneficjenci programu mogą też zaspokoić swoje potrzeby w ramach innych programów i zadań finansowanych przez PFRON, które także służą likwidacji barier transportowych lub w poruszaniu się. W ich ramach nie przewiduje się zakupu samochodu, ale możliwe jest jego dostosowanie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. W charakterze przykładu można tu przywołać program „Aktywny samorząd”, zapewniający dofinansowanie wszystkich ogólnodostępnych urzędzeń lub wyposażenia samochodu, stosownie do potrzeb

wynikających z różnego nasilenia dysfunkcji. Obecnie na zakup i montaż oprzyrządowania do samochodu można uzyskać do 73 500 zł, co sprawia, że wsparcie w ramach programu „Aktywny samorząd” można oceniać jako równie korzystne i atrakcyjne, jak te świadczone na gruncie programu „Samodzielność–Aktywność–Mobilność!”. Dofinansowanie przyznawane w ramach programu „Aktywny samorząd” jest obecnie wysokie i powinno efektywnie niwelować większość barier napotykaną przez kierowców i pasażerów z niepełnosprawnościami. Jego kwota umożliwia wyposażenie samochodu w wysoko zaawansowane technologie wspomagające i umożliwia zastosowanie kompletnej gamy ułatwień lub funkcjonalności niezbędnych do korzystania z posiadanego samochodu. Dofinansowaniem mogą być objęte urządzenie lub rozwiązanie, jeśli tylko wyeliminuje ono albo ograniczy indywidualną barierę w użytkowaniu samochodu. Na realizację programu „Aktywny samorząd” w bieżącym roku przeznaczono środki w wysokości blisko 300 000 000 zł.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Łukasz Krasoń

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/